

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Din referanse:
202405639-4

Vår referanse:
24/7349 - 3 / MARKJEVE

Dato:
26.08.2024

Høringsuttalelse 202405639 - Konesjonspliktavurdering av fellesanlegget Kykkelsrud-Fossumfoss (FKF)

Viser til høring av utvidelse av fellesanlegget Kykkelsrud-Fossumfoss (FKF), datert 5.6.2024.

Bakgrunn

Hafslund ECO Vannkraft (nå Hafslund) planlegger utvidelse av FKF ved å bygge et nytt aggregat på vestsiden av Glomma og eksisterende kraftverk, på Spydebergsiden. Anlegget ligger i Glomma, mellom Solbergfoss kraftverk i nord og Vamma kraftverk i sør. Hensikten med utbyggingen er å utnytte vannressursen ved Kykkelsrud bedre, og øke totalproduksjonen ved FKF kraftverk med ca 140 GWh/år.

De foreslåtte tiltakene berører eiendommene Haltorp og Hesleskog i Spydeberg direkte, mens eiendommene Giltvet, Skogen og Rud har aktuelle alternative arealer for massedeponi og anleggsvei.

Hafslund har sendt forespørsel til NVE om forhåndsvurdering av konesjonsplikt, og NVE har sendt meldingen på begrenset høring til Indre Østfold kommune, Østfold fylkeskommune og Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

I høringsbrevet bes det om tilbakemelding på om kjente allmenne interesser blir berørt av tiltaket, som for eksempel friluftslivsinteresser, kulturminner, verdifulle naturtyper, rødlistede arter og informasjon om vilt. Det etterspørres også informasjon om planstatus, status i forhold til vannforskriften, eksisterende vannuttak eller andre aktiviteter i vassdraget.

Indre Østfold kommunes uttalelse

Planstatus:

Gjeldende plangrunnlag er kommunepalens arealdel [Indre Østfold kommune PlanID 3014202101](#). Området er LNFR-område med hensynssone Landskap og faresone høyspenningsanlegg. Området er uregulert. Dersom prosjektet ikke blir vurdert å være konsesjonspliktig etter vassdragsreguleringsloven, vil videre saksbehandling foregå etter reglene i plan- og bygningsloven. Dette vil innebære konsekvensutredning, utarbeidelse og godkjenning av reguleringsplan og deretter utarbeidelse og godkjenning byggesøknad.

Selve løpet i Glomma har arealformål: **Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone**, med følgende bestemmelser:

- a) Tiltak i vann og vassdrag som hindrer allmenhetens rett til ferdsel er ikke tillatt.
- b) I vann og vassdrag kan graving, mudring, utfylling og andre tiltak som kan endre områdets naturverdi eller friluftsverdi bare tillates med hjemmel i godkjent reguleringsplan.
- c) Bekker, bekkedrag, myrer og vannveier skal opprettholdes i sin naturlige form og sikres med kantvegetasjon. Der det er hensiktsmessig, skal lukkede bekker åpnes og reetableres i en sammenhengende grøntstruktur. Det er ikke tillatt med bekkelukking.
- d) Kantvegetasjon langs prioriterte vassdrag skal ivaretas ved å sette igjen et eksisterende naturlig vegetasjonsbelte på minimum 10 meter.

Retningslinje:

- i. Alminnelig skjøtsel kan foregå så lenge kantvegetasjonens økologiske funksjonsevne ivaretas. Følgende regnes som prioriterte vassdrag: Øgderen/Hemnessjøen, Glomma, Øyeren, Hobølelva, Mjær, Hæra (inkl. Mysenelva), Lundebyvannet, Smalelva i Spydeberg, Lyseren, Smalelva i Trøgstad. Prioriterte vassdrag er vist i temakart.
- ii. For Morsa- og Haldensvassdraget gjelder Rikspolitiske retningslinjer for varig vernede vassdrag

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) presiserer at vi skal legge til rette for fornybare energiløsninger, og samtidig opprettholde naturmangfold, ta vare på de store sammenhengende skogområdene, og ivareta sammenhengende grøntstruktur.

Kulturminner:

Det er ingen registrerte kulturminner på arealene som blir berørt, men både det planlagte aggregatet og de foreslåtte alternativene B, C og D for massedeponi er innenfor Kulturhistorisk landskap av regional betydning (KULA), derav hensynssone H550_1 i kommuneplanens arealdel, med tilhørende retningslinje:

«Kulturlandskapet skal forvaltes slik at kulturminner og kulturmiljø, biologisk verdifulle miljøer, jordbruksareal, tilgjengelighet og den visuelle opplevelsen av landskapet opprettholdes som grunnlag for landbruk, kunnskap, opplevelse, verdiskaping, rekreasjon og friluftsliv. Landskapsverdiene skal legges til grunn for behandling av enkeltsaker innenfor området. Konsekvensene av varige fysiske inngrep skal synliggjøres.»

Friluftslivsinteresser:

De berørte arealene er ikke utpregete friluftsområder etter det kommunen kjenner til, men områdene ovenfor og nedenfor kraftverket blir benyttet av sportsfiskere i relativt stor grad. Kommunen vurderer tiltaket til å ha liten negativ påvirkning på sportsfiskemulighetene lokalt.

Vannmiljø

Vannforekomsten [002-4195-R Bekkefelt til Glomma sør for Solbergfoss](#) er en samlepost for små bekker som renner ut i Glomma mellom Solbergfoss og Grønsund. Den økologiske tilstanden i vannforekomsten er moderat, mens den kjemiske tilstanden er god. Som beskrevet av Norconsult vil denne bekken bli direkte berørt. I anleggsfasen er det viktig at det gjøres forebyggende tiltak for å redusere faren for forurensing i form av drivstoff, olje o.l., samt partikler fra sprenging og vei.

Tiltakene som skal gjøres berører også åpenbart vannforekomsten [002-4856-R Glomma Solbergfoss-Kykkelsrud](#), som har en betydelig bufferkapasitet og dermed er mer robust når det gjelder sårbarhet for forurensning.

Vilt:

Hele kantsonen langs Glomma er viktig spredningskorridor og leveområder for vilt. Spredningskorridoren er viktig både for tallrike arter som ulike hjortevilt, men også sjeldnere arter som for eksempel ilder (som er registrert langs Glomma i nærheten). Områdene som er foreslått som deponi er også viktige både som spredningskorridorer og leveområder. Ved å ivareta korridorene både langs Glomma og vestover opprettholdes tilgangen til de store sammenhengende skogområdene sør og nord i kommunen. En forringelse av dette vil kunne få større konsekvens for spredningsmuligheter enn forventet.

Varighet og tidspunkt for anleggsarbeidet avgjør hvorvidt det må settes inn avbøtende tiltak i anleggsperioden, men på lang sikt må det tilrettelegges for fri passasje av vilt både nord-sør og vestover.

Influensområdet er viktig leve- og overvintringsområde for flere flaggermusarter, der spesielt den tidligere tømmertunellen er viktig overvintringsområde. I fagutredningen beskrives flaggermusartene i Romsåsen godt, men det er presentert mindre kunnskap om artene som er representert her. Det finnes lokal kunnskap om artssammensetningen (Per Buertangen pers. medd.) som må sammenstilles og vurderes av kyndig biolog, for å vurdere behovet for avbøtende tiltak. Slik vi forstår tiltaksbeskrivelsen vil store deler av tømmertunellen fjernes, slik at overvintringsområdet for flaggermus blir borte. Om dette stemmer, så må det vurderes avbøtende tiltak for flaggermus. Dette kan gjøres ved å sette krav til tilrettelegging for mer overvintring av flaggermus i områder som allerede har dette, som Romsåsen, Solbergfoss eller andre aktuelle steder som eies av Hafslund. Om store deler av tømmertunellen bevares må tidspunkt for anleggsarbeidet vurderes opp mot sesong for overvintring for å redusere den negative påvirkningen.

Fisk:

Det er ingen oppvandringsmuligheter for fisk i Kykkelsrud, derfor vil ikke tiltakene ha særlig påvirkning på oppvandring av fisk. Nedvandring av fisk er mer usikker, og dette omhandles

av Norconsults rapport. Kommunen ser behovet for mer kunnskap om nedvandring av fisk gjennom Kykkelsrud, da det er store kunnskapshull. Vi kjenner til at det er fanget ørret nedstrøms anlegget fra ulike bestander, ved at de skiller seg mye fra hverandre i form av farge og fasong. Dette bør undersøkes nærmere.

Som det påpekes av Norconsult, er områdene nedstrøms Kykkelsrud viktige for flere fiskearter, både som leveområde og trolig som gyteområde. Strømforholdene vil endres av tiltaket, men konsekvensene for fisk er usikre. Konsekvensene bør vurderes ytterligere, ved hjelp av fiskeundersøkelser både oppstrøms og nedstrøms Kykkelsrud før det konkluderes med graden av konsekvens.

Denne delen av Glomma har ikke anadrome fiskearter eller edelkreps. Derfor er fylkeskommunen rett instans for fysiske tiltak i vassdrag og bør derfor gi tilbakemelding.

Fremmede arter:

I området rundt foreslått deponiområde A og langs bekkene rundt er det kjempespringfrø. Det er derfor viktig å ta hensyn til dette slik at anleggsarbeidet ikke bidrar til ytterligere spredning. Når anlegget er ferdigstilt må bekjempelse av kjempespringfrø og andre fremmede arter være en del av daglig vedlikehold av området.

MiS-registreringer i skog

Miljøregistrering i Skog (MiS) viser viktige biologiske områder (livsmiljøer) i skog. Når det gjelder de foreslåtte deponiområdene, er det MiS-figurer i både alternativ B og C. Registreringene er gjort i forbindelse med skogbruksplanlegging. Begge figurene omfatter livsmiljø «eldre lauvsuksesjon» er utvalgt som nøkkelbiotop, med behandlingsforslag urørt. Det er derfor viktig at tiltak som eventuelt vil berøre disse biotopene gjøres i samråd med biolog og skognæringa slik at det ikke får konsekvenser for grunneier ved eventuelt salg av tømmer senere.

Deponialternativer

Indre Østfold kommunes strategier for å ivareta klima og naturverdier er i henhold til [kommuneplanens samfunnsdel](#) som følger:

1. Nullvisjon for nedbygging av matjord.
2. Grønnstrukturen i tilknytning til bebyggelsen, og de store sammenhengende naturområdene med bekker, elver og vann skal sikres og gjøres godt tilgjengelig.
3. Tilrettelegge for friluftsmuligheter for alle. Kommunen skal ta vare på og utvikle friluftsområder, slik at befolkningen kan drive et aktivt og variert friluftsliv.
4. Vi skal ha rene vassdrag og sikre godt drikkevann.
5. Opprettholde naturmangfold.
6. Det skal planlegges for å minimere skader forårsaket av klimaendringer. Naturbaserte og flerfunksjonelle overvannsløsninger skal foretrekkes.

Samtidig, når det gjelder strategier for sosial bærekraft, økt vekst og attraktivitet sier pkt. 19 følgende:

«Masseuttak og deponier må lokaliseres og driftes vurdert ut fra lokale og regionale behov. Det skal sikres god ressursutnyttelse, bruk av restmaterialer og gjenvinning. Det må tas nødvendig hensyn til natur og miljø, herunder krav til transporteffektivitet. Kapasitet ved

eksisterende anlegg skal vurderes før nye arealer tas i bruk. Unødvendig deponering skal unngås.»

Med utgangspunkt i disse strategiene er det alternativ A som peker seg ut som mest aktuelt deponiområde. De andre alternativene vil gjøre store inngrep i naturen og vil delvis legge beslag på både dyrket mark og dyrkbar mark. Vi viser for øvrig til [Viken fylkeskommunes veileder for masseforvaltning i kommunene](#).

Konklusjon fra Indre Østfold kommune

Indre Østfold kommune ser at det er positivt med effektivisering og økt produksjon på eksisterende kraftanlegg, men er opptatt at utbyggingen skjer med minimal påvirkning på natur og naturmangfold. Vi forutsetter at berørte grunneiere og grunneierrettigheter blir godt ivaretatt i prosessen videre.

Med hilsen

Marit Ness Kjeve
miljørådgiver
Landbruk

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og trenger ikke underskrift.

Kopi til:

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus v/Buskerud Statsforvalteren i Østfold
Wenche Folberg
Østfold Fylkeskommune

Mottakere:

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)